

Maturitná otázka č. 23

Začlenenie Slovenska do ČSR po 2.svetovej vojne a 50.roky:

Slovensko v obnovenom Československu

Slovenské národné povstanie v roku 1944 umožnilo Slovensku vstúpiť do obnovenej Československej republiky a oslobodenej Európy sebedome a s vlastným programom jej usporiadania. Oslobodzovanie slovenských území spod nemeckej okupácie sa začalo na východnom Slovensku už v októbri 1944. Urputné boje, na ktorých sa zúčastnili aj vojská sovietskej a rumunskej armády, ako aj jednotky

1. československého armádneho zboru /veliteľ 1.československého armádneho zboru bol generál **Ludvík Svoboda**/, trvali osem mesiacov. Zanechali desaťtisíce padlých vojakov na oboch bojujúcich stranách a spôsobili obrovské utrpenie domácemu civilnému obyvateľstvu. Slovensko bolo posiate masovými hrobmi, v

torých našli násilnú smrť vojnoví zajatci, no najmä civilní obyvatelia. Najťažšie zločiny páchali príslušníci osobitných nemeckých policajných kománd, neraz za prispenia pohotových oddielov Hlinkovej gardy. Kruto prenasledovali nielen partizánov, ale aj Rómov a Židov. /V januári 1945 vo vápenke pri **obci Nemecká** nacistické oddiely za pomoci Hlinkovej gardy postrieľali a spálili 800 až 900 ľudí./

Presídlenie Nemcov - Najväčším povojnovým pohybom obyvateľstva bolo presídlenie Nemcov do **Nemecka**. Postupinská konferencia víťazných veľmocí /17. júla -2.augusta 1945/ rozhodla o osude porazeného Nemecka, o jeho správe, reparáciách, o potrestaní vojnových zločincov. Rozhodla aj o **vysídlení Nemcov z Poľska, ČSR a Maďarska**. **Košický vládný program/4.apríla 1945/** odoprel československé občianstvo Nemcom a Maďarom, s výnimkou antifasistov. **Do konca roku 1946 bolo nútene odsunutých alebo dobrovoľne odišlo z ČSR 2 996 000 osôb nemeckej národnosti, z toho niečo vyše 100 000 zo Slovenska.**

V priebehu niekoľkých rokov sa do českých krajov presťahovalo približne 400 000 ľudí, teda viac ako 10% obyvateľov Slovenska. Na základe dohody medzi československou a maďarskou vládou došlo k výmene časti obyvateľstva. Z Maďarska sa dohody medzi československou a maďarskou vládou došlo k výmene časti obyvateľstva. Z **Maďarska** sa presťahovalo do ČSR asi 73 000 Slovákov, zo Slovenska odišlo asi 74 000 Maďarov. To bola však iba ich malá časť. Potom sa vláda a SNR pokúsili "riešiť" otázku tzv. "reslovakizáciou". Tí Maďari, ktorí mali aspoň jedného slovenského starého rodiča, mohli sa prihlásiť za Slovákov, čím automaticky získali štátne občianstvo.

Vojenské udalosti priniesli Slovensku aj **ťažké materiálne škody**. Spôsobili ich nielen priame bojové akcie, ale aj **systematické ničenie tovární a ich zariadení, železníc, ciest, mostov** ustupujúcou nemeckou armádou. **Vedúci predstavitelia totalitného režimu opustili pod ochranou** nemeckých okupačných oddielov **začiatkom apríla 1945 ČSR**. Na oslobodenom území sa začal vo veľmi ťažkých podmienkach prebúdať mierový život. Ľudia začali vychádzať z pivníc, bunkrov a rôznych skrýš. Najdôležitejšou úlohou Slovenskej národnej rady i nových orgánov politickej moci - miestnych a okresných národných výborov - **bola obnova hospodárskeho a verejného života**. Za veľkého nadšenia obyvateľov sa opravovali zničené priemyselné stavby, vypálené domy i celé dediny. Vyhladovaným oblastiam /najmä na východnom Slovensku/ sa prideliť mali mimoriadne dávky potravín. Z **USA** prichádzala populárna UNRRA /Úrad spojených národov pre pomoc a obnovu/, ktorá pomáhala potravinami a mnohými predmetmi každodennej potreby.

Postupne sa prebúdzal aj politický život. V mimoriadnej dobe mohla vláda uskutočniť bez problémov aj také radikálne a bolestivé opatrenie ako bola **menová reforma**. V ČSR bolo po vojne v obehu 5 mien: protektorátne a slovenské koruny, nemecké marky, maďarské pengó a peňažné poukážky, ktoré používala sovietska a československá armáda. **1. 11. 1945 bola zavedená nová mena Kčs.**

Československá republika sa obnovovala ako ľudový, demokratický štát. Na oslobodenom území sa **od začiatku roku 1945 ujímali moci národné výbory**, pracovala tu delegácia Slovenskej národnej rady. **3.apríla 1945** pricestoval do oslobodených Košíc **prezident E. Beneš** a **na druhý deň vymenoval novú vládu**. **5.apríla** bol slávnostne vyhlásený **Košický vládný program**, ktorý v

povojnových rokoch tvoril základ politického režimu "ľudovej demokracie". Vláda pod vedením **Zdeňka Fierlingera** sa zaviazala po oslobodení pripravovať demokratické voľby do Národného zhromaždenia, Miestnu správu zverila výborom, kontrolovaným ľuďom. Vo vzťahu Čechov a Slovákov vyhlásila zásadu "rovný s rovným", tak, ako sa to presadilo v SNP. **Slovenská národná rada bola uznaná za nositeľku štátnej moci na Slovensku**. V národných výboroch - orgánoch štátnej moci, ktorá začala pôsobiť už počas SNP - súperili **Demokratická strana a Komunistická strana**. V začínajúcich sa politických zápasoch bolo už badať rastúci vplyv **Sovietskeho zväzu**. Do ruských táborov nútených prác bolo sovietskymi orgánmi odtlačených asi 13 000 slovenských občanov. Okrem toho si ZSSR pripojilo k vlastnému územiu **Podkarpatskú Rus**, ktorá bola pred 2. svetovou vojnou súčasťou československého štátu.

ZÁPAS O DEMOKRACIU:

Ešte sa nezahojili rany z vojny a na Slovensku začal nový politický zápas. Sily, ktoré vo vojne bojovali spoločne proti fašizmu a nemeckej okupácii mali rozdielne predstavy o ďalšom napredovaní a usporiadaní štátu. **Komunisti**, ktorí sa opierali o príklad a podporu ZSSR, **chceli v krajine budovať socializmus. Demokrati chceli návrat k parlamentnej demokracii**.

Podobne ako v iných európskych krajinách aj na Slovensku sa volalo po zmenách. Prevažná časť slovenskej spoločnosti si zmeny želala, ale sovietsky vzor s vládou jedinej politickej strany odmietala, lebo sa hlásila ku kresťanským a demokratickým zásadám. To sa potvrdilo aj v parlamentných voľbách, ktoré sa konali **26. mája 1946**, v ktorých Demokratická strana získala 62% a Komunistická strana iba 30,37%. Ďalšie boli: Strana slobody - 3,73% a Strana práce - 3,11%. V českých krajinách sa však komunisti stali najsilnejšou politickou stranou. Výsledky volieb v českých krajinách: Komunistická strana Československá - 40,17%, Československá strana národno-socialistická - 23,66%, Československá strana lidová - 20,24% a Československá sociálna demokracia - 15,58%. Komunisti obsadili teda najvyššie miesta vo vláde a ich vodca **Klement Gottwald sa stal ministerským predsedom, V.Široký za KSS bol jedným z podpredsedov vlády, predsedom SNR sa stal demokrat Jozef Lettrich**. Komunisti získali rozhodujúci vplyv aj v **Zbore národnej bezpečnosti** /bol to mocenský orgán štátu, ktorý nahradil políciu, četníkov a žandárov. Mal dve zložky: Verejnú bezpečnosť a Štátnu tajnú bezpečnosť, ktorú komunisti zneužívali na potlačenie akejkoľvek opozície./ Rozdielne výsledky volieb v oboch častiach republiky mali nepriaznivé dôsledky na slovensko-český pomer. Začala sa obmedzovať právomoc **SNR a Zboru povereníkov** /výkonný orgán SNR, prakticky slovenská vláda, poverenci mali právomoci ministrov pre územie Slovenska, po voľbách sa stal predsedom zboru komunista **Gustáv Husák**/. Slovenskí a Českí komunisti tak chceli **oslabiť vplyv** Democratickej strany. České nekomunistické strany ich v tomto krátkozrako podporovali - **pražská dohoda /26.jún1946/** - dohoda značne obmedzila právomoc slovenských národných orgánov v prospech centrálnej vlády v Prahe. Nechceli sa totiž zmieriť s rovnocenným postavením Slovenska v spoločnom štáte, aké sa dosiahlo v SNP.

Vnútropolitický zápas sa odrazil pri všetkých udalostiach: pri súdení vedúcich politických predstaviteľov slovenského štátu a jeho režimu, pri znárodňovacom procese či pozemkovej reforme i pri riešení kultúrnych potrieb krajiny, najmä pri poštátnovaní škôl. To všetko zneisťovalo občanov, oslabovalo celú spoločnosť, vyvolávalo nedôveru k existujúcemu politickému systému. Obmedzená demokracia utvárala **priaznivé podmienky pre nastolenie novej totality**. Pod zámenkou očisty verejného života boli z neho vylúčené celé skupiny obyvateľov. Príslušníci nemeckej a maďarskej národnostnej menšiny boli buď vyst'ahovaní, alebo stratili občianske práva. **Nemohli vzniknúť a pôsobiť politické strany mimo Národného frontu**. Začalo sa vynútené zjednocovanie odborných, roľníckych, mládežníckych, ženských, telovýchovných a ďalších organizácií, ktoré postupne ovládla komunistická strana. **Dekrétmi prezidenta Beneša z októbra 1945 boli znárodnené všetky banky, poisťovne, bane, hutí, energetické závody a všetky väčšie podniky z ostatných odvetví**.

Odsúdenie J. Tisu - po úteku do **Rakúska** bol zadržaný americkou armádou a dopravený do Bratislavy. Vláda odmietla žiadosť o milosť a **18.apríla 1947 bol Tiso popravený**. Bol obvinený z účasti na rozbití republiky, z podielu na prenasledovaní židovských občanov, za zatiahnutie Slovenska do vojny, zo zrady SNP. Tým, že DS nedokázala poprave zabrániť aj na základe sľubov, jej autorita u časti voličov klesla.

Útoky proti DS kulminovali na **jeseň 1947**, keď bezpečnosť vykonštruovala a "odhalila" na Slovensku ilegálne skupiny, ktoré sa usilovali rozbiť ČSR a obnoviť existenciu SR. Bezpečnosť taktiež "odhalila", že tieto skupiny sú priamo napojené na vedenie DS. **Odhalenia vyvolali Slovenskú politickú krízu**. Predseda Zboru povereníkov **G. Husák** podal demisiu celého zboru a žiadal jeho rekonštrukciu počítajúcu s oslabením DS. Tá tak prišla v Zbore povereníkov o 3 poverenické postavy, čím v ňom stratila svoju väčšinu. Útok na DS a politická kríza na Slovensku na **jeseň 1947**, keď sa **KSS pokúsila o prevzatie moci na Slovensku**, sa zvyknú označovať za generálnu skúšku **februárového povstania v r.1948**. Komunistom sa dostala pod kontrolu bezpečnosť i masmédiá a snažili sa o tzv. **mimoparlamentnú formu boja** /mobilizovali ulice, masy a pracujúcich, organizovali demonštrácie.../ Nekomunistické strany sa zatiaľ spoliehali na **parlamentné formy boja** a pripravovali sa na voľby v r. 1948.

Februárový prevrat - 20. 2. 1948 vypukla vládna kríza. **Ministri nekomunistických strán podali demisiu**. Jej bezprostrednou príčinou bola síce nespokojnosť nekomunistických strán so silnými pozíciami komunistov v bezpečnosti, **v skutočnosti to bol pokus zachrániť ľudovodemokratický režim v období jeho agónie**. Očakávali však, že prezident Beneš ich demisiu neprijme. Znamenalo by to pád Gottwaldovej vlády a vypísanie predšasných parlamentných volieb. Osud demokracie sa tak ocitol v rukách jediného človeka - prezidenta Beneša, ktorý nakoniec neodolal politickému tlaku "ulice" a **25.2.1948 demisiu prijal**. V tomto prípade obsadzoval posty po odchádzajúcich ministroch predseda vlády Gottwald. Získal tak možnosť zostaviť vládu podľa svojich predstáv. Predstaviteľkou novej výkonnej moci sa stali **akčné výbory NF. Zabezpečovali "očistu" národného života a likvidovali všetkých nepriateľov nového režimu**. Vo voľbách v r. 1948 získali komunisti okolo 90% hlasov a **14.6.1948 sa po abdikácii prezidenta Beneša stal novým prezidentom K.Gottwald**.

SOVIETIZÁCIA ČESKOSLOVENSKA:

Politický zvrät pod menom **socialistický**, ktorý sa odohral vo **februári 1948**, poznamenal vývoj ČSR na 40 rokov. Podľa príkladu ZSSR **bol nastolený nedemokratický, totalitný režim na čele s komunistickou stranou**. Československí komunisti prijali sovietsky model **budovania a riadenia štátu**. Heslo: Sovietsky zväz náš vzor! nebolo iba propagandou, ale neúprosne sa uplatňovalo vo všetkých oblastiach verejného života.

Československo sa stalo **satelitným štátom "sovietskej ríše"**, ktorá sem poslala svojich poradcov. Tí mali rozhodujúci vplyv najmä v armáde, v bezpečnostných a kľúčových odvetviach priemyselnej výroby. ZSSR už v roku 1947 zasiahlo do suverenity československého štátu, keď mu zakázal prijať Marshallov plán a neskôr **zapojil Československo do Varšavskej zmluvy a RVHP**. Sovietsky vzor sa premietol aj vo vnútornej politike štátu. Hneď **po februári 1948** sa začala tzv. **očista verejného života**. Ostraňovali sa z neho nielen príslušníci nekomunistických politických strán, ale aj tí občania, ktorí boli novému režimu nepohodlní. Čisty sa robili aj medzi riadne zvolenými poslancami Národného zhromaždenia, SNR a národných výborov. /1948-1954 prebiehali vykonštruované politické procesy, ktorých obeťou sa stalo 80 000 ľudí, bolo vynesených 232 rozsudkov smrti, z nich 178 vykonaných/.

Komunistická strana sa stala štátnou. Svoju vedúcu úlohu si nechala potvrdiť v ústave. Vo voľbách si občan nemohol slobodne vyberať svojich zástupcov. Vždy sa volili iba tí poslanci, ktorých navrhla komunistická strana. Hovorilo sa tomu **jednotná kandidatúra**.

Politický systém sa budoval na prísnom centralistickom princípe. Znamenalo to ďalšie obmedzenie právomoci slovenských národných orgánov. **Roku 1960 bol rozpustený Zbor povereníkov** a SNR sa stala len formálnou inštitúciou. Centralizácia znamenala aj sústredovanie neobmedzenej moci do rúk najvyšších predstaviteľov vládnucej strany, ktorí boli zároveň aj najvyššími štátnymi funkcionármi. Tragickou a bolestnou súčasťou komunistického systému bolo **kruté prenasledovanie skutočných či iba vymyslených odporcov režimu, tzv. triednych nepriateľov**. V mene toho začalo masové zatýkanie, väznenie a iné prenasledovanie občanov. Nepohodlné osoby posielali do táborov nútených prác. Uskutočnili sa stovky vopred naplánovaných súdnych procesov. Obžalovaní sa po krutom fyzickom i psychickom mučení priznávali k najťažším zločinom /vlastizrada, špionáž, sabotáže, atď/, ktoré však nikdy nespáchali. Ich "vina" spočívala v pokuse opustiť republiku,

v styku s cudzími osobami, vo vyjadrovaní svojich politických a občianskych názorov a pod.

Rozsudky z politických procesov boli kruté: mnohoročné väzenie a rozsudky smrti. Ich obeťami sa stali najprv funkcionári bývalých nekomunistických strán. Neskôr kňazi a rehoľníci, pričom **všetky rehole boli rozpustené a kláštory zatvorené**. Vzápätí sa obeťami procesov stali aj funkcionári vládnucej komunistickej strany. Nevyhli sa im ani protifašestickí bojovníci, roľníci, ktorí nechceli vstúpiť do spoločných družstiev a obyčajní občania. Nastalo aj **veľké prenasledovanie cirkvi /v januári 1951 sa odohral proces so slovenskými biskupmi J. Vojtaššákom, M. Buzalkom a P. Gojdičom/**

Politické procesy mali donútiť občanov k poslušnosti a zároveň mali ospravedlniť hospodárske ťažkosti, ktoré sa pri budovaní socializmu vyskytli. Na druhej strane napätie a strach, ktoré spôsobovali, vyvolávali v občanoch sklamanie a odpor. Napriek nebezpečenstvu a streľbe na hraniciach **každý rok opustilo Československo stovky občanov**.

V marci r. 1953 zomrel K. Gottwald, čo neprinieslo výraznejšie uvoľnenie. Prezidentom ČSR sa stal **A. Zápotocký**. Post 1. tajomníka KSC obsadil **A. Novotný**, ktorý bol od r. 1957 po smrti A. Zápotockého aj prezidentom ČSR.

31. 05. 1953 sa uskutočnila menová reforma. Každého obyvateľa postihol prudký rast cien potravín a spotrebného tovaru. Reakciou boli demonštrácie a štrajky. Nepokoj a nespokojnosť sa preniesli aj na vysoké školy, /žiadali obnovenie akademickej slobody, slobodu tlače, obmedzenie výučby marxizmu-leninizmu/, do sociálneho zväzu mládeže, odborov, spoločenských organizácií a aktivizovať sa začali katolícky duchovní a laici. **V roku 1960 vedenie vyhlásilo, že socializmus je v ČSR dobudovaný**. Krajina tak dostala novú ústavu a nový oficiálny názov Československá socialistická republika. Vedúca úloha KSC v spoločnosti bola uzákonená ústavne v čl. č. 4. **Marxizmus - leninizmus bol vyhlásený za štátnu ideológiu**.

Niektorí komunistickí predsavitelia:

Viliam Široký - jeden z vedúcich predstaviteľov Komunistickej strany Slovenska. Po februárovom prevrate sa stal predsedom čs.vlády a ministrom zahraničných vecí. Podieľal sa aj na príprave politických procesov a čistiek. **Roku 1963 ho sami komunisti odstránili z politického života**.

Vladimír Clementis - slovenský komunistický politik a publicista. V rokoch 1948 - 1950 minister zahraničia ČSR . v politickom procese roku 1952 **odsúdený na trest smrti**. Roku 1963 ho **rehabilitovali**.

Dve tváre komunistickej totality:

Nastolenie komunistickej vlády spôsobilo výrazné zmeny v živote slovenskej spoločnosti. V hospodárskej sfére sa prešlo na **prísne centrálene riadenie**. Podľa sovietskeho vzoru sa **vytvárali päťročné plány**, ktoré často obsahovali nesplniteľné ciele.

Priemysel sa počiatku prednostne orientoval na ťažbu rúd, výroby ocele, zbraní a tovarov, ktorý súvisel s potrebami zbrojenia. Zanedbávala sa výroba spotrebných predmetov, čo vyvolávalo zásobovacie ťažkosti a nedostatok tovaru každodennej potreby. Prebiehal proces industrializácie - spriemyselňovania. Postavili sa desiatky nových tovární. Vyrábalo sa v nich však draho a často nekvalitne. **Výroba sa neriadila potrebami trhu, ale vopred určeným plánom**.

Budoval sa najmä **strojársky, chemický a zbrojársky priemysel**. Neskôr sa však v slovenských továrňach sériovo vyrábali aj dôležité moderné výrobky, napr. televízory a chladničky. **Rozvíjala sa aj tradičná drevárska, sklárska a textilná výroba**. V poľnohospodárstve nastal **tzv. proces kolektivizácie /združtevnovania/**.

Roľníkov, ktorým v rokoch 1945 - 48 štát pridelil pôdu, teraz nútil, aby vstúpili do družstiev, kde mali spoločne hospodáriť. Kolektivizácia sa uskutočňovala prevažne násilnými metódami. Väčšina roľníkov jej nedôverovala a bránila sa. **Jednotné roľnícke družstvá /JRD/ boli na začiatku stratové**, pracovná disciplína nízka a štát ich musel podporovať veľkými peňažnými dávkami. Ich ekonomický

prínos sa začal prejavovať až v 60. rokoch. Tisíce roľníkov zbavených pôdy odchádzali do miest, kde nachádzali zamestnanie vo fabrikách.

V polovici 60. rokov prvý krát v dejinách Slovenska bolo viac občanov zamestnaných v priemysle než v poľnohospodárstve. Počet obyvateľov miest prudko narastal. V mestách rástli bytové sídliská vybavené moderným príslušenstvom, na dedinách sa stavali nové domy. **Celé slovenské územie bolo elektrifikované.** Toto spôsobovalo zvyšovanie kultúrnej a životnej úrovne obyvateľov. Životná úroveň však nedosahovala takú stupeň ako v ostatných štátoch Európy. Vedenie komunistickej strany podľa ilúzií o vlastných úspechoch a vyhlásilo, že v ČSR je už socializmus dobudovaný.

Problémy a metódy totalitného režimu však naďalej pretrvávali, hoci už neboli také kruté a viditeľné ako po roku 1984. **Postavenie Slovenska v republike ostalo nedoriešené, nerovnopráne.** **Od roku 1950** viedla komunistická strana sústavný boj proti tzv. **slovenskému buržoáznemu nacionalizmu**. Za jeho prejav boli označené všetky slovenské úsilie o rovnoprávnosť v štátnej, hospodárskej i kultúrnej oblasti. Obete boja proti "buržoáznemu nacionalizmu" skončili vo väzeniach či v pracovných táborech.

Napriek totalitnému režimu sa Slovensko stávalo modernou priemyselnou krajinou.

Zoznam dátumov, udalostí, osobností, pojmov a geografických miest.

Dátumy a udalosti:

1944 – SNP

október 1944 – na východnom Slovensku sa začalo oslobodzovanie územia spod nemeckej armády

január 1945 – vo vápenke pri obci Nemecká nacistické oddiely postrelali 800 až 900 ľudí

17. júl – 2. august 1945 – Postupimská konferencia

apríl 1945 – vedúci predstavitelia totalitného režimu pod ochranou nemeckých okupačných oddielov opustili ČSR

1. november 1945 bola zavedená nová mena Kčs

3. apríl 1945 – do oslobodených Košíc pricestoval prezident Beneš

4. apríl 1945 – Beneš vymenoval novú vládu

5. apríl 1945 – bol vydaný Košický vládny program

26. máj 1946 – konali sa parlamentné voľby

26. jún 1946 – pražská dohoda

október 1946 – Benešove dekréty

18. apríl 1947 – poprava Jozefa Tisso

jeseň 1947 – kulminácia útokov DS

- politická kríza na Slovensku

február 1948 – KSS sa pokúsila prevziať moc na Slovensku

- februárové povstanie

20. február 1948 – februárový prevrat, vládna kríza

25. februára 1948 – Beneš prijal demisiu

14. júna 1948 – abdikácia Beneša

- Klement Gottwald sa stáva novým prezidentom

1948 – 1950 - V. Clementis sa stáva ministrom zahraničia ČSR

1952 – Clementis je odsúdený na trest smrti

1948 – 1954 prebiehali politické procesy, ktorých obeťami bolo množstvo ľudí

1951 – prenasledovanie Cirkvi

január 1951 – proces so slovenskými biskupmi: Vojtaššák, Buzalka a Gojdič

31. mája 1953 – uskutočnila sa menová reforma

1960 – rozpustenie Zboru povereníkov

- vedenie vyhlásilo, že socializmus je v SSR dobudovaný

1963 – odsúdenie V. Širokého z politického života

1963 – rehabilitácia V. Clementisa

1945 – 1948 – štát nútil roľníkov, ktorým prideliť pôdu, aby vstúpili do družstiev, kde mali spoločne hospodáriť

marec 1943 – A. Zápotocký sa stáva prezidentom ČSR

1957 – po smrti A. Zápotockého sa prezidentom ČSR stáva A. Novotný

Od roku 1950 KSS viedla boj proti tzv. slovenskému buržoáznemu nacionalizmu

Osobnosti:

L. Sloboda, E. Beneš, Z. Fierlinger, K. Gottwald, V. Široký, J. Letternich, G. Husák, J. Tisso, Vojtaššák, Buzalka, B. Gojdič, V. Clementis, A. Zápotocký, A. Novotný

Pojmy:

SNP, 1. Československý armádny zbor, Hlinkova garda, Košický vládny program, Reslovakizácia, Úrad spojených národov pre pomoc a obnovu, Protektorátne a slovenské korunu, nemecké marky, maďarské pengó, peňažné poukážky, delegácia slovenskej národnej rady, ľudová demokracia, Demokratická strana, Komunistická strana, Fašizmus, Nemecká okupácia, Socializmus, Parlamentná demokracia, Zbor národnej bezpečnosti, Zbor povereníkov, Pražská dohoda, Parlamentné voľby, Očista verejného života, Dekréty prezidenta Beneša, Akčné výbory NF, Socialistický zvrät, Sovietsky model budovania a riadenia štátu, Varšavská zmluva, RVHP, 5 ročné plány, proces industrializácie, proces kolektivizácie /združšťevňovania/, JRD, Slovenský buržoázný nacionalizmus, Menová reforma, Demonštrácia, Štrajk, Socialistický zväz mládeže, ČSSR, Marxizmus - Leninizmus

Geografické miesta:

Obec Nemecká, Nemecko, Slovensko, Maďarsko, USA, ZSSR, Podkarpatská Rus, Rakúsko, Československo